

М В С У К Р А Ї Н И
ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІМЕНІ Е.О. ДІДОРЕНКА

КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ

Фондова лекція:

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Підготував:

Професор кафедри криміналістики
доктор юридичних наук, доцент
В.Бірюков ©

Луганськ- 2012

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ:

1. Загальні положення інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів.
2. Процесуальне значення інформації, отриманої з інформаційних систем та правові підґрунтя їх створення і функціонування.
3. Криміналістичні обліки та криміналістична реєстрація. Поняття, об'єкти та класифікація
4. Інформаційні системи інформаційно-аналітичних підрозділів МВС України.
5. Інформаційні системи підрозділів експертно-криміналістичної служби МВС України
6. Міждержавні криміналістичні інформаційні системи та можливості їх використання при розслідуванні злочинів

Нормативні акти:

1. Закон України «Про інформацію» Відомості Верховної Ради (ВВР) N 48, - К., 1992 ст. 650.
2. Закон «України Про міліцію»
3. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» Відомості Верховної Ради (ВВР) N 22, - К., 1992 ст.303.
4. Закон України Про Державну кримінально-виконавчу службу України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 30, ст.409) м. Київ, 23 червня 2005 року
5. Закон України «Про розвідувальні органи України» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, N 19, ст.94
6. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС, затверджена наказом МВС України №390 від 10.09.2009 р.
7. Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України. Затверджене наказом МВС України N436 від 12.10.2009 р.
8. Інструкція про порядок формування, ведення та використання оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліку в органах внутрішніх справ в органах внутрішніх справ та органах (установах)кримінально-виконавчої системи України. Наказ МВС України та ДДУПВП від 23 серпня 2002 р. N 823/188

Література до теми:

1. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. Общая и частные теории. М.: Юрид.лит. 1987.
- 2.Белов О.А. Информационное обеспечение раскрытия и расследования преступлений. Монография. – М.: «Юрлитинформ», 2009. (-136с)
- 3.Беляков А.А., Усманов Р.А. Криминалистическая регистрация. – Ростов-на-Дону:»Феникс», 2006. –С.48
- 4.Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів. Монографія. – Луганськ, 2009
- 5.Заблоцкий П.Н., Курин Г.И. Гринченко С.В. Перспективы совершенствования криминалистической регистрации с учетом современных особенностей преступности и борьбы с нею: Учебное пособие. – Волгоград: РИО ВА МВД РФ, 2008.
- 6.Информационное обеспечение оперативно-служебной деятельности органов внутренних дел в Луганской области: Научно-методическое пособие/[Гуславский В.С., Ермоленко В.М., Андреев М.В., Бураков С.В., Матвиенко Р.А., Радкевич А.М.]/ Под ред. Епура Г.В. – Луганск: Редакционно-издательский отдел Луганского института внутренних дел, 2000.
- 7.Ищенко Е. П. Девиков Е. И. Уголовная регистрация: Учебное пособие. - Омск: Высшая школа милиции МВД СССР, 1986
8. Кубанов В.В., Степанов В.В. Криминалистические учеты огнестрельного оружия и следов его применения. Монография -М.: Юрлитинформ, 2008.
- 9.Система інформаційного забезпечення ОВС України /укл. Саницький В.А., Карацюба А.М. Святоборг В.В. та ін./ за заг. редакцією Л.В. Бородича. –К.: РВВ МВС України, 2000
- 10.Системна інформатизація правоохоронної діяльності: посібник / [М. Швець, В. Буржинський, Б. Раціобринський, М. Целуйко, В. Хахановський та ін..] ; за редакцією В. Дурдинця, М. Швеця. – К.: НДЦПІ АПрН України, 2007 р.
- 11.Терещенко В.И. Криминалистические учеты органов внутренних дел. Учебное пособие. –М.: МССШМ МВД СССР, 1989.
- 12.Усманов Р.А. Информационные основы предварительного расследования. – М.: Юрлитинформ, 2006. –С.95.
- 13.Яльшев С.А. Криминалистическая регистрация: проблемы тенденции, перспективы. М.: Академия управления МВД России, 1998.

1. Загальні положення інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів.

Успіх будь-якої діяльності, у тому числі і такої специфічної як розкриття злочинів, безпосередньо залежить від наявності достовірної інформації в достатній для вирішення певних завдань кількості. Саме кваліфікований аналіз та синтез інформації про об'єкти, які були причетними до події злочину, отриманої з різноманітних джерел, її інтерпретація та уміле використання лежать в основі розкриття злочинів. Особливе місце серед джерел такої інформації займають різноманітні інформаційні системи. Необхідність накопичення та обробки інформації для неодноразового використання в майбутньому ініціювала створення величезної кількості інформаційних систем різного призначення, а в правоохоронних органах - тих, що призначені складати умови в розкритті злочинів - криміналістичних.

В процесі розслідування слідчому, експерту чи оперативному працівникові приходиться звертатись за інформацією до різних інформаційних систем. Причому, суттєвий вплив на хід розслідування чи встановлення певного об'єкта або факту можуть здійснити дані не тільки спеціалізованих - криміналістичних, а і будь-яких інформаційних систем, незалежно від їх прямого цільового призначення та відомчої належності. Доволі часто працівники правоохоронних органів користуються обліками адресного бюро, обліком автомобілів, зброї та ін. Останніми роками особливого значення для встановлення окремих обставин при розслідуванні злочинів набувають дані, отримані з інформаційних систем з автоматичною реєстрацією інформації, з баз даних накопичувального характеру (урахування робочого часу, доступ до певних мереж та ін.).

Зрозуміло, що вчення стосовно використання інформації баз даних різноманітних інформаційних систем в розслідуванні сьогодні вже не може обмежуватись розглядом лише однієї категорії обліків - криміналістичних. Його предмет виходить за межі криміналістичної реєстрації. Для назви вчення скористаємося терміном ***інформаційно-довідкове забезпечення розслідування злочинів***, визначаючи його як ***криміналістичне вчення, предметом якого є закономірності створення і функціонування інформаційних систем, та використання інформації, яку вони містять, в розслідуванні злочинів.***

Як вид діяльності, що здійснюється працівниками правоохоронних органів воно являє: *діяльність суб'єктів розслідування, що спрямована на пошук та одержання, а в необхідних випадках, оновлення та корегування інформації, яка міститься в інформаційних системах, незалежно від їх*

належності, з метою використання її в процесі розслідування злочинів.

Дане вчення включає два взаємопов'язані розділи: загальні положення інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів та спеціальну частину, в якій розглядаються об'єкти та зміст інформаційних систем певного призначення.

Завдання даного вчення можна поділити на головні та часткові. Головними є - сприяння боротьбі зі злочинністю, а також ті, що спрямовані на розвиток вчення. Ці завдання в свою чергу деталізуються і знаходять відображення в завданнях відносно нижчого рівня, що стоять перед конкретною інформаційною системою на конкретному етапі розвитку.

Інформаційні системи можна класифікувати за самими різними підставами. Так, за типами інформаційних ресурсів, що вміщуються і, відповідно, обробляються в певних інформаційних системах їх прийнято розділяти на дві великі групи - документальні та фактографічні. За ступенем автоматизації на неавтоматизовані та автоматизовані. Автоматизовані в свою чергу за характером автоматизації - на системи з автоматичною реєстрацією (без участі оператора) та автоматизовані (які дозволяють коригувати інформацію при введенні в систему). За ступенем об'єднання баз даних - локальні ІС та АІС і об'єднані АІС з використанням мережевих технологій в інтегровані банки (ІБнД) з розподіленими базами даних та можливістю доступу до інформації через одну адресу - ядро інтегрованого банку даних. Обліки можуть здійснюватись у наступних формах: журнальній (журнали, фотоальбоми, книги обліку, каталоги), картотечній (картотеки частіше з паперовими картками), колекційній (колекції різних об'єктів: грошей, документів, куль та гільз та т.п.), а також у формі баз даних або їх об'єднань - банків даних. Розповсюдженою є комбінована форма, коли наведені форми використовуються у певних сполученнях.

Інформація в облікових одиницях інформаційних систем може бути відображеною у вигляді: текстових повідомлень (рукописним чи машинописним текстом); графічних зображень (фотознімки, схеми, карти та ін.); дактилоскопічних відбитків; цифрових записів; записів у базах даних. В більшості облікових одиниць інформація відображається комбіновано в різних поєднаннях.

2. Процесуальне значення інформації, отриманої з інформаційних систем та правові підґрунтя їх створення і функціонування.

Облікова інформація в розслідуванні може бути використаною для вирішення цілої низки завдань - від встановлення конкретних фактів при доказуванні до прийняття рішень в рамках ОРД. Саме рівень завдань, для яких вона використовується, чи може бути використаною, зумовлює і відповідні вимоги до неї, до порядку її отримання та оформлення. Умовою використання будь-якої інформації у якості доказу є її відповідність тим вимогам, що пред'являються до доказів. Стосовно інформаційних систем можна сказати, що більшість з них містять достовірну інформацію про певні властивості, стан чи діяльність об'єктів обліку, а в ряді криміналістичних інформаційних систем вона є похідною від доказів, що зумовлює безперечність її достовірності та належності до події, що розслідується. Належність та достовірність інформації, отриманої з інших інформаційних систем за необхідності також встановлюється і може бути перевіреною в процесі розслідування. Що стосується допустимості, то ця властивість набувається діями по її виявленню та отриманню з певної інформаційної системи. Вона може бути отриманою в процесі виїмки, виїмки інформації, знятої з каналів зв'язку, в процесі слідчого огляду, обшуку та інших слідчих дій. Також вона може бути отриманою у вигляді довідок, на конкретні запити суб'єктів розслідування. Особливими випадками у використанні інформації з інформаційних систем криміналістичного призначення є ті, коли за результатами перевірки відбувається ідентифікація об'єктів за їх власними ознаками, що відобразились в слідах, виявлених при оглядах місць подій по нерозкритим злочинам. Такі ситуації є типовими для перевірки об'єктів за обліками оперативно-розшукового призначення, що здійснюють підрозділи експертної служби. Для введення в матеріали кримінальної справи результатів таких перевірок у якості доказу сучасна практика використовує призначення та проведення експертиз.

Головною умовою вміщення в інформаційні системи достовірної інформації в кількості, достатній для вирішення певних завдань, що стоять перед конкретним обліком, є досконалість їх правового регулювання. Правове підґрунтя створення та функціонування криміналістичних та інших інформаційних систем МВС України базується на законах України, а також відомчих наказах та інструкціях. Основу правового підґрунтя функціонування інформаційних систем становлять Закони України - «Про захист персональних даних», «Про інформацію», а також Європейська Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних. У цьому контексті

особливого значення набуває необхідність дотримання вимог щодо нерозголошення даних досудового слідства. Про необхідність створення і функціонування інформаційних систем в правоохоронних органах говориться у наступних Законах України: «Про міліцію», «Про оперативно - розшукову діяльність» та ін. В межах певного відомства для організації та регулювання облікової діяльності видаються накази та інструкції. Вказані нормативні акти можна поділити на дві великі групи. Перші носять загальний характер та регулюють, як правило, облікову діяльність в межах певної служби. Другі регулюють певний вид обліку. В інструкціях такого рівня детально розглядаються завдання та форми обліку, форми та способи відображення інформації в основних облікових одиницях, їх структура, система обліку та порядок взаємообміну інформацією з інформаційними системами, що знаходяться на різних рівнях.

Таким чином, нормативні акти, які регулюють облікову діяльність, можна розділити на три групи. Перші - це Закони, Постанови Кабінету Міністрів, та Укази Президента, в яких говориться про необхідність та доцільність організації в певній галузі та відомстві облікової діяльності. Другі - відомчі накази та інструкції, що регламентують діяльність певної служби і визначають види обліків (інформаційних систем), що створюються та функціонують в їх структурі. Треті - накази та інструкції, що регламентують створення і функціонування певної категорії інформаційних систем. Саме детальна регламентація створення та функціонування певної інформаційної системи складає умови достовірності та належності інформації, що в неї вміщується.

3. Криміналістичні обліки та криміналістична реєстрація. Поняття, об'єкти та класифікація

Криміналістичні обліки складають значну частку інформаційних систем, інформація яких використовується в розслідуванні злочинів. І це не випадково. Метою їх створення та функціонування є безпосередньо сприяння розкриттю злочинів, хоча кожний облік (певна інформаційна система) призначений для виконання конкретної функції. В залежності від прямого цільового призначення, специфіки інформації стосовно об'єктів обліку кожен конкретний облік займає своє місце в інформаційній системі певного правоохоронного органу (МВС, СБУ, Митної служби та ін.), в певному підрозділі (інформаційно-аналітичного забезпечення, експертній службі та ін.) на певних рівнях (міжнародні, центральні, регіональні, місцеві).

Криміналістичні обліки – це інформаційні системи, що безпосередньо призначені сприяти розкриттю злочинів. Будь-яка інформаційна система, в тому числі, й криміналістична, завжди включає упорядковані певним чином масиви інформації стосовно об'єктів, які взято в них на облік – перша складова, і систем обробки та керування цими масивами - друга. В автоматизованих інформаційних системах - це автоматизовані бази даних та системи керування ними. Однією з найбільш поширених функцій керування є функція автоматизованого пошуку, яка полягає в аналізі масиву (баз даних) та виявленні об'єктів, інформація стосовно яких відповідає тій, що задана у запиті. Систем керування базами даних можна створювати безліч. Кожна з них може мати доступ до визначеної кількості баз даних, інформацію з яких вони і використовують в процесі обробки, пошуку та аналізу з метою забезпечення потреб користувачів.

Об'єктами криміналістичних обліків виступають злочини та різноманітні об'єкти матеріального світу (люди та їх трупи, зброя, знаряддя, їх сліди та ін.), інформація стосовно яких складає масиви певних інформаційних систем і призначена сприяти розкриттю злочинів. Особливим об'єктом, стосовно якого різноманітна інформація складає масиви баз даних значної кількості інформаційних систем, є людина. Частіше вона виступає у якості основного об'єкту обліку, але в деяких обліках і у якості додаткового. Це дозволяє встановлювати різноманітні зв'язки об'єктів під час розслідування. Так, наприклад, в обліку покрадених номерних речей у якості основного об'єкта виступає безпосередньо покрадена річ, але основна облікова одиниця (запис в базі даних) поряд з інформацією про цю річ, містить відомості про її власника – певну особу чи установу. Аналогічне можна сказати про облік покрадених

документів, зброї та ін.

За відомчою належністю криміналістичні інформаційні системи можна класифікувати на: обліки підрозділів і служб МВС, СБУ, Митної служби та інших правоохоронних органів. За службовою належністю (наприклад, в межах МВС): обліки підрозділів інформаційно-аналітичного забезпечення, експертної служби, підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю, карного розшуку та ін. За зосередженням – місцеві (рівень міськ(рай)органу), регіональні (рівень обласних УМВС), центральні (рівень МВС), та міждержавні (МІБ, Європол, Інтерпол).

Суттєве значення в розумінні інформаційних систем криміналістичного призначення є їх класифікація за тими завданнями, сприяти вирішенню яких вони призначені. За цими критеріями вони поділяються на:

а) *криміналістичні обліки оперативно-розшукового призначення - обліки, які містять інформацію стосовно об'єктів, причетних до нерозкритих злочинів, яка безпосередньо призначена сприяти їх ідентифікації за штучними чи власними ознаками (облік слідів рук вилучених з місць нерозкритих злочинів, покрадених номерних речей, та ін.);*

б) *криміналістичні обліки інформаційно-довідкового призначення - обліки, які призначені забезпечувати процес розслідування різноманітною інформацією про об'єкти, що причетні до злочину, яка необхідна або може бути корисною для вирішення завдань, що виникають в процесі розслідування (оперативно-довідкова картотека та ін.);*

в) *довідково-допоміжні криміналістичні обліки - колекції та каталоги різноманітних об'єктів, які використовуються у якості зразків для порівняння при проведенні експертиз та досліджень, а також у розшуковій діяльності для вирішення класифікаційних завдань.*

Знання стосовно криміналістичних обліків складають значну долю знань інформаційно-довідкового забезпечення розслідування. Для їх позначення використовується термін *криміналістична реєстрація*. *Криміналістична реєстрація являє собою сукупність знань стосовно організації та функціонування криміналістичних обліків, а також використання інформації, що в них міститься, в розслідуванні злочинів.*

4. Інформаційні системи інформаційно-аналітичних підрозділів МВС України.

Сьогодні ці підрозділи є найголовнішими спеціальними суб'єктами з накопичування, збереження та аналітичної обробки інформаційних масивів у системі МВС України. Вони є провідниками сучасних інформаційних технологій в органах внутрішніх справ України, і, в першу чергу, в обліково-аналітичній діяльності.

Інформаційні системи оперативно-розшукового та оперативно-довідкового призначення, що функціонують у зазначених підрозділах, створюють умови для розшуку людей та майна, зброї та автотранспортних засобів, отримання відомостей про їх минуле чи належність. За цими функціями їх можна віднести до категорії криміналістичних. Працівники підрозділів інформаційних технологій: здійснюють інформаційне забезпечення роботи з розкриття злочинів з використанням наявних інформаційних ресурсів, сучасних комп'ютерних технологій та передових методів аналізу для встановлення з їх використанням осіб, які вчинили злочини; цілодобово забезпечують авторизований доступ працівників оперативних підрозділів до інформаційних банків даних.

Одним з основних обліків, що функціонує в підрозділах інформаційного забезпечення, як на рівні МВС, так і на рівні УМВС, є *оперативно-довідковий і дактилоскопічний облік*. При розслідуванні практично кожної кримінальної справи слідчий звертається до цього обліку. З оперативно-довідкової картотеки він отримує відомості про наявність судимості, час та місце осудження особи, час звільнення та ін. Даний облік об'єднує дві взаємопов'язані інформаційні системи: оперативно-довідкову та дактилоскопічну картотеки. Основу масивів оперативно-довідкових картотек (ОДК), складають алфавітні картки. Масиви дактилоскопічних картотек вміщують дактилокарти на осіб, яких поставлено на облік в ОДК. В алфавітній картці, яка є основною обліковою одиницею ОДК, поряд з настановними даними, відомостями про народження, судимість, місця та терміни відбування покарання й ін., є відбиток вказівного пальця правої руки. Цей відбиток використовують для встановлення зв'язку між конкретною дактилокартою та алфавітною карткою на певну особу. Сьогодні за умови автоматизації даного обліку він представляє собою дві автоматизовані інформаційні системи - АІС «ОДК» та АДІС («Сонда», «Дакто-2000» та ін.). Об'єктами оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліку є особи, які на території України обвинувачуються у вчиненні злочинів або засуджені, а також громадяни України, що вчинили злочини за її межами відомості про яких

надійшли офіційними каналами згідно з міжнародними договорами у сфері обміну інформацією.

Централізований облік здійснюється на рівні Головного управління інформаційного забезпечення. Регіональні - управліннями (відділами) інформаційно-аналітичного забезпечення при ГУМВС (УМВС) України в Автономній Республіці Крим та при управліннях МВС України в областях. Перевірка осіб за оперативно-довідковим обліком працівниками правоохоронних органів здійснюється лише за офіційними запитами.

За особистими зверненнями громадян територіальні управління (відділи) інформаційно-аналітичного забезпечення за місцем останнього постійного мешкання надають інформацію про судимість (несудимість) цих громадян з урахуванням вимог статей 5, 89, 108 КК України. Довідка надається на бланку встановленого зразка за підписом керівника та засвідчується печаткою підрозділу з її обов'язковою реєстрацією.

Обліки осіб, що об'явлені в розшук, без вісті зниклих, невпізнаних трупів та осіб, які не можуть сповістити своїх настановних даних. В практичній діяльності правоохоронних органів доволі часто виникають ситуації, коли злочинці, намагаючись уникнути відповідальності за скоєні злочини, ухиляються від суду та органів досудового слідства, утікають з місць відбування покарань та ізоляторів тимчасового утримання й ін. Також в правоохоронній практиці непоодинокі випадки зникнення людей без вісті і виявлення невпізнаних трупів, або осіб, що не можуть повідомити своїх настановних даних. В діяльності по розшуку указаних категорій осіб, встановленню їх настановних даних чи особи невпізаного трупу, поряд з оперативно-розшуковими заходами та слідчими діями суттєве місце посідають спеціалізовані інформаційні системи. До них належать обліки: а) злочинців, що оголошені в розшук; б) зниклих без вісті; в) невпізнаних трупів г) осіб, що не можуть повідомити своїх настановних даних. Указані обліки між собою тісно взаємопов'язані, і в першу чергу, їх взаємопов'язаність виявляється в особливостях об'єктів. При введенні інформації про об'єкт в один облік вона обов'язково підлягає перевірці за іншими. Інформаційні масиви цих обліків підлягають перехресним перевіркам. Управління інформаційно-аналітичного забезпечення об'єднують інформацію про невпізнані трупи і включають її до масиву АПС «Упізнання», а інформація на розшукувану (установлювану) особу вноситься до АПС «Розшук». Поряд з постановкою на облік в АПС «Розшук» розшукові картки вміщуються в ОДК та адресно-довідкове бюро.

Обліки вогнепальної зброї, автотранспорту, пограбованої та втраченої вогнепальної зброї, угнаного чи пограбованого автотранспорту,

номерних речей, документів. Доволі часто поживою злочинців стають різноманітні речі, що мають спеціально нанесені на них клейма та номери. Для обліку таких речей утворено декілька видів обліків: в одних ураховуються певні об'єкти, що являють підвищену небезпеку – автотранспортні засоби, в других – зброя, в третіх - інші номерні речі. Слід підкреслити те, що звичайні номерні речі стають об'єктами обліку в результаті незаконного заволодіння ними або втрати, зброя ж і автотранспортні засоби підлягають обліку в певних службах МВС, як джерела підвищеної небезпеки з моменту їх придбання.

З таких систем можна отримати вичерпну інформацію про зброю та її власника. В разі ж угону автомобіля, викрадання чи втрати зброї, інформація про них передається в спеціальні інформаційні системи оперативно-розшукового призначення, завданням яких є сприяння розкриттю злочинів, тобто в криміналістичні.

Сьогодні указані обліки в підрозділах інформаційно-аналітичного забезпечення більшості областей України здійснюються у вигляді автоматизованих інформаційно-пошукових систем. Так, для обліку зброї, що знаходиться у правомірній власності організацій та громадян, функціонують АІС «Арсенал» та АІС «Зброя мисливців», в яких сконцентрована інформація про наявну у них вогнепальну, травматичну та газову зброю.

Обліки угнаних, викрадених та безхозних транспортних засобів призначені для створення сприятливих умов в розкритті угонів та крадіжок автомобільного транспорту. Вони носять місцево-централізований характер і на першому рівні здійснюються в підрозділах ДАІ, чергових частинах міськ(рай)відділів УМВС. На регіональному та державному - в підрозділах інформаційно-аналітичного забезпечення і відповідними службами ДАІ. Враховуючи те, що транспортні засоби є об'єктами підвищеної небезпеки, їх значну вартість та високу криміногенну залежність, вони як і зброя, а також деякі інші подібні речі, стають об'єктами обліку в інформаційних системах. Їх реєстрація в ДАІ (МРЕВ, РЕП) є обов'язковою умовою при введенні в експлуатацію, зміні власника та ін. Інформація стосовно автотранспорту його власників та ін., є складовою АІС «Автомобіль», яка входить у якості підсистеми до ІБнД. Підсистеми «Автопошук» і «Автоугон» є також складовими АІС «Автомобіль». Об'єктами АІС «Автопошук» є викрадені та безхозні транспортні засоби, об'єктами АІС «Автоугон» - угнані транспортні засоби. До ІБнД включено АІС «Угон СНД», з якої можна отримати інформацію про угнаний та викрадений автотранспорт в Україні та державах СНД. Також, як в обліках зброї, в зазначених обліках є видимими тісні взаємозв'язки обліків оперативно-розшукового призначення - обліків

угнаного та викраденого автотранспорту з обліками автотранспорту, що знаходиться у власності установ та громадян. Інформація ж, як з першої, так і другої групи обліків, може набути криміналістичного значення за певної ситуації.

Обліки викрадених предметів, що мають культурну (історичну, наукову, художню) цінність. Дані обліки створено з метою забезпечення розшуку викрадених предметів, що мають особливу історичну, наукову, художню або культурну цінність, і сприяння в розкритті злочинів, пов'язаних з їх розкраданнями. В підрозділах інформаційно-аналітичного забезпечення облік здійснюється шляхом формування і ведення бази даних АПС «Антикваріат». Підставою для постановки на облік є документально підтверджений факт розкрадання об'єкту обліку, а також повідомлення НЦБ Інтерполу іноземних держав або Генерального секретаріату Інтерполу, що поступило в НЦБ Інтерполу при МВС України, про розкрадання предметів, в установленому порядку.

Поряд з розглянутими, в підрозділах інформаційно-аналітичного забезпечення також функціонують і інші інформаційні системи.

Сьогодні значну кількість обліків в підрозділах інформаційно-аналітичного забезпечення представляють автоматизовані інформаційні системи, які зводяться до інтегрованого банку даних.

Інтегрований банк даних – це складна інформаційна система, яка являє собою сукупність окремих автоматизованих інформаційних систем, що мають спільне застосування, високоорганізовану систему забезпечення та аналізу інформації з організацією доступу до інформації будь якої його складової через одну адресу – ядро інтегрованого банку даних.

Наприклад, як інструмент для використання усіх можливостей інтегрованого банку даних створено - АІС «АРМОР» (автоматизоване робоче місце оперативного робітника). З технічної точки зору система «АРМОР» являє собою програмний комплекс, що складається з клієнтської і серверної частин. АІС «АРМОР» призначена для вводу, пошуку і виводу інформації з баз даних ІБнД у зручному для користувача вигляді. Доступ до роботи з системою надається користувачу лише після його авторизації, при чому лише з тією часткою системи, до якої він має право доступу. Через «АРМОР» сьогодні здійснюється коригування та отримання інформації з ІБнД з будь - якої віддаленої точки доступу.

5. Інформаційні системи підрозділів експертно-криміналістичної служби МВС України

Значна кількість інформаційних систем, що створені і функціонують в підрозділах експертно-криміналістичної служби МВС України, мають пряме цільове призначення – сприяти розслідуванню злочинів, тобто відносяться до категорії криміналістичних. Вони поділяються на дві групи: оперативно-розшукового призначення та довідково-допоміжні.

До масивів оперативно-розшукових обліків вміщуються об'єкти, які безпосередньо пов'язані з подією злочину та, як правило, вилучені при огляді місця події та при проведенні інших слідчих дій і оперативно-розшукових заходів. До них належать дактилоскопічні обліки, колекції слідів зламування, взуття, транспортних засобів, підроблених грошей, підроблених рецептів і бланків документів, кулегільзотеки, колекції суб'єктивних портретів і інше. Ці обліки орієнтовані на складання умов для ідентифікації об'єктів за відображеннями (слідами) їх ознак та властивостей. Саме результати такої ідентифікації у разі позитивного висновку стають підґрунтям для ствердження про факт присутності певної особи в певний час у певному місці, про те, що сліди, які було виявлено під час оглядів різних місць події, залишені однією особою, про виконання нею певних записів, про застосування конкретного інструменту для зламу перешкоди, про те, що гільза чи куля стріляна з конкретної зброї та ін. Для здійснення перевірок за такими обліками виникає потреба залучати спеціалістів з дослідження саме тої категорії властивостей об'єктів, які представлені в певному обліку. Це, у свою чергу і зумовило зосередження масивів кожного конкретного обліку в конкретному галузевому підрозділі експертної служби.

Потреба у наявності зразків для порівняння при проведенні експертиз, здійснення класифікації певних об'єктів, віднесення їх до тієї чи іншої категорії, а також у набутті навичок спеціалістами експертної служби у роботі з певними об'єктами під час навчання, ініціювало створення довідково-допоміжних обліків. Об'єкти цих обліків безпосередньо не пов'язані з конкретними злочинами. Як правило, це колекції чи каталоги зі зразками холодної та вогнепальної зброї, набоїв та вибухових пристроїв, зразки грошей та бланків документів суворої звітності, зразків знарядь та інструментів, що використовувались злочинцями для зламу перешкод під час скоєння злочинів, фарного скла, а також інших об'єктів.

За рівнем зосередження обліки експертної служби підрозділяються на центральні, регіональні, кущові та місцеві.

На рівні ДНДЕКЦ МВС України функціонують наступні обліки: оперативно-розшукового призначення - а) центральна колекція куль і гільз зі слідами зброї (кулегільзотека); б) центральна картотека фальшивих грошей; в) центральна картотека підроблених документів, виготовлених із застосуванням засобів поліграфії; г) центральна картотека слідів рук, вилучених з місць нерозкритих тяжких та резонансних злочинів; д) центральна дактилокартотека осіб, що підлягають обліку на рівні ДНДЕКЦ; е) центральна колекція фонограм з голосами осіб, які анонімно повідомляли про загрозу вибуху.

Довідково-допоміжні колекції - а) документів суворого обліку, цінних паперів та грошей; б) зброї та боєприпасів; в) колекція макетів вибухових пристроїв і речовин; г) наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів; д) рельєфних підошов взуття; е) інструментів, що використовуються при зламуваннях; ж) лакофарбових покриттів; з) скла фар автотранспорту; и) вибухових пристроїв і речовин; к) протекторів шин; л) волокон і волосся; м) пально-мастильних матеріалів; н) підроблених номерів вузлів і деталей та агрегатів автотранспорту тощо.

Регіональні обліки функціонують на рівні НДЕКЦ, УМВСТ, ГУМВС, УМВС областей, АР Крим. Масиви та бази даних оперативно-розшукових обліків даного рівня містять об'єкти та сліди, що вилучені у ході оглядів місць подій за справами по злочини, які вчинені на території їх обслуговування і ті, що надані для перевірки з інших регіонів. Також до них вміщується інформація про об'єкти, що ставлять оперативне зацікавлення у вигляді відображень їхніх властивостей (дактилокарти з відбитками пальців, зразки почерку та ін.).

До них належать : а) картотеки слідів рук, вилучених з місць нерозкритих злочинів (слідотеки); б) дактилоскопічні картотеки на осіб, які взяті міліцією на облік; в) кулегільзотеки (балістичний облік); г) картотеки фальшивих грошей; д) картотеки підроблених документів, які виготовлені з застосуванням засобів поліграфії; е) колекції слідів знарядь зламування, які вилучені з місць нерозкритих злочинів (слідотеки); ж) картотеки слідів взуття, які вилучені з місць нерозкритих злочинів; з) картотеки слідів транспортних засобів, які вилучені з місць нерозкритих злочинів; и) суб'єктивні портрети осіб, які підозрюються у вчиненні злочинів; к) підроблені рецепти на одержання наркотичних і сильнодіючих лікарських засобів; л) зразки почерку осіб, які займаються піддробкою медичних рецептів; м) зразки печаток і підписів лікарів, які виписують рецепти на одержання медичних засобів; н) мікрооб'єкти.

Довідково-допоміжні обліки регіонального рівня включають колекції, каталоги та ін.: а) зразки зброї та боєприпасів; б) зразки наркотичних засобів,

психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, та інші, в яких може виникнути потреба.

Місцеві обліки функціонують на рівні району, кущові - об'єднання декількох районів. Їх здійснюють відділи, відділення або групи НДЕКЦ, які обслуговують певний міськ(-рай)(-лін)орган або їх групу.

Масиви оперативно-розшукових обліків даного рівня комплектуються об'єктами та слідами, що вилучені в ході оглядів місць подій по нерозкритим злочинам, вчинених на території, яку обслуговують указані підрозділи, а також інформацією про відомі об'єкти, що ставлять оперативне зацікавлення у вигляді відображень їхніх властивостей (дактилокарти з відбитками пальців, зразки почерку та ін.). Крім того, в них вміщуються дактилокарти, сліди та інша інформація про об'єкти, що розшуковуються іншими органами, та злочинців гастролерів для постійної перевірки, яка надходить з інших підрозділів. До них належать: а) картотеки слідів рук, що вилучені з місць нерозкритих злочинів (слідотеки); б) дактилоскопічні картотеки на осіб, які взяті міліцією на облік; в) колекції слідів знаряддя зламування, які вилучені з місць нерозкритих злочинів; г) картотеки слідів взуття, які вилучені з місць нерозкритих злочинів; д) картотеки слідів транспортних засобів, які вилучені з місць нерозкритих злочинів; е) суб'єктивних портретів осіб, які підозрюються у вчиненні злочинів.

Місцеві та кущові довідково-допоміжні обліки включають колекції, каталоги та ін., що можуть бути використані спеціалістами НДЕКЦ на даному рівні в залежності від потреби.

Дактилоскопічні обліки. В системі обліків, що функціонують в підрозділах експертно-криміналістичної служби МВС України, важливе місце належить дактилоскопічним. Саме ці обліки одними з перших були покладені в основу облікової діяльності указаних підрозділів. Вони традиційно обіймають перше місце серед засобів криміналістики, що безпосередньо сприяють розкриттю злочинів. Ці обліки представлені практично в усіх підрозділах експертної служби від самої нижньої ланки – рівня міськ (-рай) (-лін) органу до ДНДЕКЦ. Принципово система дактилоскопічних обліків будується таким чином, що в кожному підрозділі концентрується інформація стосовно осіб визначеної категорії, які проживають, чи скоїли злочини на території, що обслуговується певним підрозділом, та слідів зі злочинів, що скоєні в її межах. Однак, урахування специфіки злочинності, деяких видів злочинів (в першу чергу тяжких та резонансних), специфічної діяльності окремих категорій злочинців (наприклад, крадії – гастролери та ін.) стали підґрунтям до внесення певних коректив у будову дактилоскопічних обліків.

Основними завданнями, вирішенню яких призначені сприяти дактилоскопічні обліки експертно-криміналістичної служби є: а) складання умов ідентифікації осіб, які залишили сліди рук на місці події; б) складання умов встановленню фактів залишення слідів рук однією особою при скоєнні різних злочинів; в) ідентифікація осіб, що приховують або не можуть сповістити свої настановні дані, які раніше були дактилоскопійованими (у тому числі невідомих трупів).

Специфіка завдань, що стоять перед даною категорією обліків, зумовили і структуру їх будови. Практично всі дактилоскопічні обліки експертно-криміналістичної служби мають однакову структуру: включають картотеку та слідотеку. Для перевірки використовуються однакові методики та обладнання, а сьогодні програмно апаратні комплекси – АДІС (автоматизовані дактилоскопічні інформаційні системи («Сонда», «Дакто-2000» та ін.). Якісний стрибок в розвитку даної категорії обліків був зумовлений розробкою та впровадженням АДІС на всіх рівнях.

Балістичний облік (облік куль і гільз зі слідами зброї). При оглядах місць подій за фактами скоєння тяжких злочинів таких, як вбивства, бандитизм, розбійні напади, терористичні акти, доволі часто вилучаються кулі та гільзи, які по суті є носіями інформації про зброю, що була застосована, і відповідно, можуть бути використаними для її ідентифікації. Цей облік на всіх рівнях включає колекції куль та гільз, а також інформаційні картотеки. За рівнем зосередження кулегільзотеки розподіляються на центральну та регіональні. Центральна ведеться в ДНДЕКЦ МВС, регіональні - в НДЕКЦ ГУМВС, УМВС та УМВСТ. Ведення кулегільзотек доручається працівнику або групі працівників, які спеціалізуються на балістичних дослідженнях.

Колекції куль і гільз (кулегільзотеки) зі слідами зброї створюються для: а) встановлення фактів використання одних і тих же екземплярів зброї при вчиненні декількох злочинів (у різний час, на різних територіях); б) виявлення зброї, яка застосовувалась при вчиненні злочинів, серед вилученої, знайденої та добровільно зданої; в) встановлення фактів застосування злочинцями втраченої нарізної або гладкоствольної вогнепальної зброї, що була на озброєнні органів внутрішніх справ, зареєстрована на об'єктах дозвільної системи та перебувала в особистому користуванні громадян; г) виявлення зброї, яка була втрачена працівниками органів внутрішніх справ, серед вилученої, знайденої та добровільно зданої. До масивів кулегільзотек вміщуються об'єкти: кулі і гільзи, які вилучені під час оглядів місць подій; кулі і гільзи, які одержані при експериментальному відстрілі вилученої, знайденої та добровільно зданої нарізної вогнепальної зброї; кулі і гільзи, які були одержані при

експериментальних відстрілах нарізної та гладкоствольної вогнепальної зброї, яка зберігалась та використовувалась в органах внутрішніх справ, на об'єктах дозвільної системи або перебувала в особистому користуванні громадян, але була втраченою. Кулі і гільзи, які надійшли до колекції, досліджуються з метою визначення моделі зброї, з якої вони вистріляні та систематизуються в колекції за моделями або за видами зброї. Інформаційні картки в інформаційній картотеці систематизуються в аналогічному порядку.

Сьогодні, поряд із колекцією та інформаційною картотекою, цей вид обліку здійснюється з використанням автоматизованих інформаційних систем. Такі системи називаються автоматизовані балістичні інформаційні систем (АБІС). В ДНДЕКЦ МВС України, у відділі дослідження зброї та трасологічних досліджень, також функціонує автоматизована балістична інформаційна система «ТАІС».

Облік слідів знярядь зламування. При скоєнні значної кількості злочинів, особливо майнових, пов'язаних з проникненням у житло чи сховище, для зламу захисних пристроїв (замків, дверей, засувів, ґрат та ін.), що стоять на перепоні вільного доступу до матеріальних цінностей, злочинці користуються різними зняряддями та механізмами. Для складання належних умов ідентифікації таких знярядь, оперативності перевірки вилучених знярядь та нових слідів, в підрозділах експертно-криміналістичної служби МВС на регіональному, кущовому та місцевому рівнях створюються колекції слідів знярядь зламування. Такі колекції сприяють: а) встановленню факту використання одного знярядь при вчиненні декількох злочинів (у різний час, на різних територіях); б) ідентифікації конкретного зняряддя, яким залишено сліди на місці події; в) узагальненню відомостей про різновидності інструментів і предметів, що застосовуються для зламування перешкод. Облік слідів знярядь зламування містить дві складові - *колекцію слідів знярядь зламування та інформаційну картотеку*. Інформаційна картка на певний об'єкт містить вичерпну інформацію про час, місце вилучення сліду, кримінальну справу, особу слідчого та спеціаліста. В картці розташовуються масштабні фотознімки слідів.

Облік слідів взуття. Сьогодні сліди взуття являють один з потенційних резервів для підвищення рівня розкриття злочинів. Одним з напрямків використання слідів взуття в розкритті злочинів є створення обліків слідів взуття. З використанням даної категорії обліків можна вирішити наступні завдання: встановити факт залишення слідів одним і тим же взуттям при вчиненні декількох злочинів (у різний час, на різних територіях); ідентифікувати взуття, що належить конкретній особі, за слідами, які вилучені під час огляду місця події.

Облік слідів транспортних засобів (протекторів шин). З метою встановлення транспортних засобів, які використовувались злочинцями під час скоєння злочинів, а також тих, що зникли з місця ДТП, які залишилися нерозкритими, в підрозділах НДЕКЦ на місцевому, кущовому та регіональному рівні здійснюється облік слідів протекторів транспортних засобів. Метою функціонування таких обліків є надання умов щодо: встановлення фактів використання одних і тих же транспортних засобів при вчиненні декількох злочинів (у різний час, на різних територіях); ідентифікації конкретних транспортних засобів (протекторів шин), що залишили сліди на місці події. У якості довідково-допоміжних матеріалів в експертних підрозділах зазвичай користуються різноманітними каталогами та довідниками, в яких висвітлюються питання, пов'язані з конструкцією шин, особливостями їх будови та малюнками бігових доріжок протекторів.

Обліки підроблених грошових знаків, цінних паперів та бланків документів, які виготовлені поліграфічним способом. Одним із заходів, направлених на створення умов боротьби зі злочинами, що пов'язані з виготовленням та використанням підроблених документів, є належна організація інформаційно-довідкового забезпечення процесу розслідування, в якому особливе місце належить обліково-реєстраційним даним. За результатами такої перевірки по таким інформаційним системам можна дійти до висновку: що об'єкт, який перевіряється, має спільні ознаки та одне походження з об'єктами, що знаходяться у обліково-реєстраційній системі; об'єкт, який перевіряється, є саме тим об'єктом, відомості про який знаходяться у обліково-реєстраційній системі; об'єкт, що перевіряється, не був внесеним до обліку раніше. За рівнем зосередження обліки підроблених грошових знаків, цінних паперів та бланків документів, які виготовлені поліграфічним способом, розподіляються на центральний та регіональні. На всіх рівнях вони складаються з колекцій зразків підроблених об'єктів і інформаційних картотек.

6. Міждержавні криміналістичні інформаційні системи та можливості їх використання при розслідуванні злочинів

Необхідною умовою для боротьби з транснаціональною злочинністю є налагоджена взаємодія правоохоронних органів різних держав. Ще на початку ХІХ сторіччя для координації діяльності правоохоронних органів різних держав було створено міжнародну поліцейську організацію «Інтерпол», наприкінці того ж сторіччя інтеграція держав Європи в єдиний простір ініціювала створення міжнародної поліцейської організації держав Євросоюзу - «Європол». Після розпаду Радянського Союзу відповідно до угоди про взаємодії Міністерств внутрішніх справ країн СНД по боротьбі зі злочинністю, підписаного 3 серпня 1992 року в м. Чолпон-Ате (Киргизстан) на базі МВС Російської Федерації було створено Міждержавний інформаційний банк.

У Міждержавний інформаційний банк (МІБ) держав СНД вміщується наступна інформація:

1. Про засуджених, які підлягають обліку в міждержавному інформаційному банку: особи, що переходять від слідства і суду, ухиляються від відбування покарання, сплати аліментів, або розшуковуються за позовами підприємств, організацій і громадян; зниклі без вісті, непізнані трупи, невідомі хворі і діти; особливо небезпечні рецидивісти; кримінальні авторитети, організатори злочинних груп; злочинці-гастролери; особи, що притягувалися до відповідальності за здійснення статевих злочинів з особливою жорстокістю; особи, що притягувалися до кримінальної відповідальності за викрадення культурних, історичних цінностей, антикваріату, а також за виготовлення, транспортування, збут і викрадення наркотиків у великих розмірах; особи, що судимі за тяжкі злочини і мають характерні відмітні ознаки.

2. Про предмети злочинного посягання, втрачені, вилучені і безхозні речі: нарізну вогнепальну зброю; автомобілі і бронетехніку; антикварні речі; радіо, відео, фото і комп'ютерна техніка, що мають індивідуальні номери; номерні цінні папери і документи, що є дійсними в державному обігу.

3. Про нерозкриті злочини: вбивства і тяжкі тілесні ушкодження із смертельним результатом; статеві злочини, здійснені з особливою жорстокістю; розбої, здійснені із застосуванням вогнепальної зброї; шахрайства в крупних розмірах, підробки грошей і цінних паперів; крадіжок зброї, наркотичних та отруйливих речовин, радіоактивних матеріалів, з металевих сховищ, антикваріату, людей; вимагання, пов'язані з насильством.

Інформаційні системи Європолу. Метою створення і функціонування

Європолу є підвищення ефективності співпраці компетентних органів в державах - членах Євросоюзу у сфері запобігання і боротьби з тероризмом, незаконною торгівлею наркотиками та іншими видами тяжких міжнародних злочинів.

Кожна держава створює свій національний підрозділ Європолу. Національний підрозділ є сполучною ланкою між Європолом і національними правоохоронними органами. Відносини між національним підрозділом і правоохоронними органами регулюються національним законодавством. Відповідно до Конвенції Європолу, криміналістичному обліку підлягають особи, різні предмети, у тому числі і документи, факти, події кримінального змісту. Обліку підлягають: підозрювані в скоєнні злочинів, що підпадають під юрисдикцію Європолу; засуджені; підозрювані в причетності до членства в злочинній організації; будь-які особи, які можуть бути допитані при розслідуванні таких злочинів; потерпілі; потенційні потерпілі, якщо є конкретні факти, які свідчать про те, що вони можуть стати такими; близьке оточення потерпілих; будь-які інші особи, які потенційно можуть надати будь-яку інформацію про злочини, що підпадають під юрисдикцію Європолу.

Інформаційні системи Інтерполу. Україну було прийнято до Інтерполу у 1992 році. З того часу взаємодія правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав по вирішенню питань боротьби із транснаціональною злочинністю здійснюється через Національне центральне бюро Інтерполу України, яке визначається центром координації такої взаємодії.

Однією з ключових функцій Генерального секретаріату Інтерполу є створення та забезпечення функціонування міжнародних банків даних інформації криміналістичного та розшукового характеру. Характерними особливостями цих банків даних є те, що інформація, яка в них міститься: вноситься до банків даних всіма країнами-членами Інтерполу (у даний час в Інтерполі 187 країн-членів) та є доступною для правоохоронних органів всіх країн-членів Організації.

Формування банків даних Інтерполу здійснюється за рахунок інформації, яку надають правоохоронні органи держав-членів Інтерполу на добровільних засадах. Отримання та надання інформації або перевірка тих чи інших відомостей за банками даних Інтерполу здійснюється: а) безпосередньо, в режимі on-line – через телекомунікаційну систему Інтерполу I-24/7 (Інтерпол 24 години на добу – 7 днів на тиждень); б) шляхом надсилання запиту до Генерального секретаріату Інтерполу.

В Генеральному секретаріаті Інтерполу функціонують банки даних:

а) "Особи" - який містить інформацію про осіб, які розшукуються за

вчинення тяжких злочинів і можуть перебувати в іншій країні, безвісно відсутніх осіб, у т.ч. невпізнаних трупів та ін.;

б) викрадених транспортних засобів - містить інформацію про транспортні засоби, викрадені на території держав-членів Інтерполу;

в) викрадених/втрачених документів - містить інформацію про викрадені/втрачені ідентифікаційні документи, а також викрадені/втрачені бланки адміністративних документів;

г) викрадених творів мистецтва - містить інформацію про твори мистецтва, предмети антикваріату, інші культурні цінності, викрадені на території держав-членів Інтерполу;

д) ДНК-профілів - містить інформацію про ДНК, вилучені з місць вчинення злочинів на території держав-членів Інтерполу та від злочинців;

е) відбитків пальців рук - вилучених з місць вчинення тяжких злочинів на території держав-членів Інтерполу та дактилокарти злочинців;

ж) порнографічних зображень, створених із залученням неповнолітніх, що дозволяє ідентифікувати зображення порнографічного характеру за "авторством" та місцем розміщення в мережі Інтернет;

з) підроблених платіжних карток - містить зображення підроблених платіжних карток та їх елементів (лицьової та зворотної сторін, емблем, голограм, підписів власників тощо) та іншу інформацію про них.

Питання для самоперевірки та контролю знань:

1. Інформаційні системи – джерела криміналістично-значимої інформації.
2. Інформаційно-довідкове забезпечення розслідування злочинів, його поняття та система.
3. Криміналістичні обліки та їх класифікація.
4. Сутність та місце в розслідуванні злочинів криміналістичних оперативно-розшукових, інформаційно-довідкових та довідково-допоміжних обліків.
5. Об'єкти криміналістичних обліків.
6. Форми та способи реєстрації інформації в інформаційних системах.
7. Інформаційні системи інформаційно-аналітичних підрозділів.
8. Сутність та значення оперативно-довідкового та дактилоскопічного обліку.
9. Можливості використання в розслідуванні обліків оперативно-розшукового призначення інформаційно-аналітичних підрозділів.
10. Інтегровані банки даних, їх будова та сутність.
11. Обліки експертної служби МВС, структура та класифікація.
12. Дактилоскопічні обліки експертної служби, робота АДІС.
13. Балістичний облік. Призначення, формування та використання в розслідуванні. Сучасні АБІС.
14. Обліки взуття та слідів зламування, їх роль у розкритті злочинів.
15. Інформаційні системи Інтерполу та Європолу.
16. МІБ, його місце в розслідуванні злочинів.
17. Процесуальний статус інформації, отриманої з інформаційних систем.
18. Правове регулювання обліково-реєстраційної діяльності правоохоронних органів.